

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**ФАРМАКОЛОГІЯ**

Спеціальність: **221 Стоматологія**

Освітньо-професійна програма: **Стоматологія**

Код компонента в освітній програмі: **ОК 20**

Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**

Форма здобуття освіти: **очна (денна)**

Рік навчання: **3**

Семестр: **V (осінній)**

Навчальний рік: **2026-2027**

Обсяг: **3,0 кредити ECTS (90 год.)**

Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, консультації**

Підсумковий контроль: **іспит**

Пререквізити: **ОК 3, ОК 4, ОК 6, ОК 7, ОК 8, ОК 13, ОК 14, ОК 15, ОК 18, ОК 19**

Кафедра/підрозділ: **кафедра фармакології та медичної рецептури**, пр. Науки, 4, корпус А, 4 поверх

Керівник освітнього компонента: доц. **Дунаєва Інна Павлівна**

email: ip.dunaieva@knmu.edu.ua

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):

<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=6242>

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Фармакологія – це освітній компонент про лікарські засоби, який вивчає зміни в організмі під впливом лікарських засобів (фармакодинаміка), а також їх перетворення в організмі (фармакокінетика), закономірності між хімічною будовою, фізико-хімічними та квантово-хімічними властивостями і фармакологічною дією лікарських засобів (остання може проявлятися лікувальними і токсичними ефектами), застосування лікарських засобів для лікування хворих та з профілактичною метою.

МЕТА КУРСУ: здобувачі освіти отримають теоретичні знання взаємодії лікарських засобів з організмом та практичні навички щодо основних принципів обґрунтування раціонального й безпечного для здоров'я людини застосування лікарських засобів з метою лікування та профілактики захворювань.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- визначати групову належність лікарських засобів згідно сучасних класифікацій;
- визначати фармакокінетику і фармакодинаміку препаратів та їх механізм дії;
- визначати прояви можливих побічних реакцій та симптоми передозування, методи їх попередження і лікування;
- обґрунтовувати головні показання до призначення, оптимальну лікарську форму, шляхи введення і взаємодії з іншими лікарськими засобами.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (10 год.):

1. Лікарські засоби, що впливають на функцію органів травлення: фармакологія засобів, що впливають на секреторну функцію шлунка, та рухову функцію кишечника. Жовчогінні лікарські засоби.
2. Фармакологія засобів, що впливають на систему крові: коагулянти, антикоагулянти, фібринолітичні препарати, інгібітори фібринолізу, антиагреганти.
3. Протизапальні, протиалергічні лікарські засоби.
4. Антисептичні та дезінфікуючі лікарські засоби. Сульфаніламідні лікарські засоби. Фторхінолони.
5. Фармакологія антибіотиків.

Перелік тем практичних занять (40 год.):

1. Засоби, що впливають на функцію органів травлення: засоби, що впливають на апетит, функцію слинних залоз, секреторну функцію та рухову активність шлунка. Блювотні та протиблювотні засоби.
2. Засоби, що впливають на функцію органів травлення: засоби, що впливають на екскреторну функцію підшлункової залози, моторику травного тракту, гепатобіліарну систему.
3. Лікарські засоби, що впливають на систему крові. Засоби, що впливають на еритро- та лейкопоез. Плазмозамінники, кристалоїди. Лікарські засоби, що впливають на агрегацію тромбоцитів.
4. Лікарські засоби, що впливають на згортання крові та фібриноліз.
5. Фармакологія водорозчинних та жиророзчинних вітамінних препаратів. Препарати, що впливають на обмін речовин у твердих тканинах зуба. Ферментні та антиферментні лікарські засоби.
6. Гормональні лікарські засоби пептидної структури, їх синтетичні замінники. Препарати гормонів гіпоталамуса, гіпофіза, щитоподібної залози.
7. Препарати, які використовуються для контролю рівня глюкози у крові та лікування цукрового діабету. Засоби для лікування та профілактики остеопорозу.
8. Гормональні лікарські засоби стероїдної структури, їх синтетичні замінники. Препарати статевих гормонів, їх синтетичні замінники та антагоністи. Анаболічні засоби.
9. Протизапальні лікарські засоби. Фармакологія коригентів патології сполучної тканини.
10. Лікарські засоби, що впливають на імунні процеси. Протиалергічні та імуномодулюючі лікарські засоби.
11. Дезінфікуючі та антисептичні засоби.
12. Хіміотерапевтичні засоби. Фармакологія β -лактамних антибіотиків та антибіотиків з групи глікопептидів.
13. Фармакологія антибіотиків з групи аміноглікозидів, тетрациклінів, хлорамфеніколів, макролідів, лінкозамідів, рифаміцинів.

14. Синтетичні протимікробні засоби різної хімічної структури. Сульфаніламідні препарати. Фторхінолони.
15. Лікарські засоби, що використовуються для лікування і профілактики стоматологічних захворювань.
16. Фармакологія антимікобактеріальних препаратів та протиспірохетозних лікарських засобів.
17. Фармакологія противірусних лікарських засобів. Протимікозні лікарські засоби.
18. Протипротозойні лікарські засоби. Протигельмінтні препарати.
19. Фармакологія протипухлинних лікарських засобів. Препарати кислот, лугів та солей лужноземельних металів.
20. Принципи лікування гострих отруєнь. Фармакологія антидотних засобів. Радіопротектори. Підсумкове заняття.

Перелік тем самостійної роботи студента (40 год.)

1. Лікарські засоби, що використовуються для корекції дисбіозу: пробіотики та пребіотики.
2. Засоби, що застосовують при ожирінні та анорексії.
3. Гепатопротектори.
4. Лікарські засоби, що впливають на еритро- та лейкопоез.
5. Флеботропні засоби. Вазодилататори, вазоконстриктори, вено протектори. Веносклеротерапія, місцеве лікування при варикозному розширенні вен нижніх кінцівок. Засоби, які застосовують для лікування та профілактики тромбозу вен.
6. Плазмозамінні препарати, препарати, що містять компоненти крові людини. Лікарські засоби для парентерального живлення.
7. Полівітамінні препарати. Ферменти, коферменти та інгібітори ферментів. Стрес-протектори.
8. Засоби для лікування та профілактики остеопорозу.
9. Анаболічні стероїди. Протизаплідні (контрацептивні) засоби для ентерального застосування та імплантації.
10. Імунотропні лікарські засоби.
11. Фармакологія детергентів.
12. Принципи раціонального комбінування антибіотиків. Антибіотики групи циклічних поліпептидів, глікопептидів. Фузидієва кислота. Антибіотики для місцевого застосування.
13. Лікарські засоби, які використовуються для лікування малярії, а також особистої, суспільної та радикальної хіміопротекції.
14. Протипухлинні лікарські засоби рослинного походження. Препарати лугів та кислот, лужних та лужноземельних металів.

15. Радіопротектори та антиоксидантні лікарські засоби.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою домовленістю з викладачем групи (необхідно зв'язатися з викладачем через корпоративну пошту).

Методи навчання: лекція, бесіда, розповідь-пояснення, презентація, моделювання процесів і ситуацій, навчальна дискусія.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Оцінки виставляються в електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (70 – 120 балів) відповідно до таблиці 1 Інструкції з оцінювання (див. вище). Середнє арифметичне ПНД за обидва семестри становить загальну навчальну діяльність (ЗНД).

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.

Підсумковий контроль. Умовою допуску до іспиту є набрання 70 балів ЗНД. Оцінка за іспит становить від 50 до 80 балів.

Оцінка з дисципліни (ОД). $ОД = ЗНД + ІЗ + іспит$.

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час очних занять є білий медичний халат. При запізненні більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть

за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Фармакологія: підручник для студ. стомат. ф-тів вищих мед. навч. закладів (2-е видання) /Чекман І.С., Бобирьов В.М., Кресюн В.Й., Годован В.В., Н.О. Горчакова, Казак Л.І., Кава Т.В., Островська Г.Ю., Петрова Т.А., Рябушко М.М. Вінниця «Нова книга», 2014.– 432 с.
2. Фармакологія за Рангом і Дейлом: пер. 9-го англ. вид.: у 2 т. Т. 1 / Джеймс М. Ріттер, Род Флавер, Грем Гендерсон, Юн Конг Лоук, Девід Мак'юен, Гамфрі П. Ранг; наук. ред. пер. : Ганна Зайченко, Микола Хайтович. - К. : ВСВ "Медицина", 2021. - хіі, 588 с.
3. Фармакологія за Рангом і Дейлом: пер. 9-го англ. вид.: у 2 т. Т. 2 / Джеймс М. Ріттер, Род Флавер, Грем Гендерсон, Юн Конг Лоук, Девід Мак'юен, Гамфрі П. Ранг; наук. ред. пер. : Ганна Зайченко, Микола Хайтович. - К. : ВСВ "Медицина", 2022. - х, 342 с.
4. Фармакологія з основами патології : підручник / Ю.М. Колесник, І.С. Чекман, І.Ф. Беленічев та ін. – Вінниця : Нова Книга, 2021. – 472 с.
5. Фармакологія : підручник для англ. студ. мед. закладів вищої освіти : [англ. мовою] / I. B. Samura, I. F. Belenichev, A. V. Nerush; Zaporizhzhia State Medical University. – Vinnytsia: Nova Knyha, 2020. – 632 p.

В.о. зав. кафедри фармакології та медичної рецептури

Інна ДУНАЄВА